

ELTE BTK Magyar nyelv és irodalom MA I.

Petykó Márton Az írott beszélt nyelvtől a spontán írott nyelv felé

A CMC interaktív diskurzustípusainak nyelvhasználatát a szóbeliség és az írásbeliség viszonylatában megnevező terminusok kritikai vizsgálata

A számítógép közvetítette kommunikáció (computer-mediated communication, CMC) interaktív diskurzustípusai, pl. a chat, a fórum, a tweet és a blog leginkább írott nyelvi megnyilatkozásokból épülnek fel, az interakció térbeli és részben időbeli közvetettsége jellemzi őket, ugyanakkor – az adott diskurzustípus sajátosságai szerint eltérő mértékben – jellemző rájuk a dialogikusság, a megnyilatkozások létrehozásának spontaneitása, valamint a műfaji elvárások kisebb mértékű kodifikáltsága (vö. Herring 2001: 614).¹ Tehát ezek a diskurzustípusok jelentős mértékben különböznek a funkcionális kognitív diskurzustipológia (Tolcsvai Nagy 2006: 74, Tolcsvai Nagy 2008: 44, Boronkai 2009: 32, Tátrai 2011: 74–77) által az ezredfordulós magyar és európai típusú kultúrában megnevezett mindkét protodiskurzustól: a prototipikus társalgástól és a prototipikus szövegtől², vagyis feltételezhető, hogy kialakulóban van egy olyan új protodiskurzus, amely erőteljesen kötődik a számítógép közvetítette kommunikációhoz és

Bevezetés

1 A dolgozat nem törekszik a CMC különböző interaktív diskurzustípusainak módszeres összehasonlítására. Erről l. bővebben Herring 2001, Érsok 2007, Bódi 2009, Veszelszki 2011a.

2 A prototipikus társalgást a dialogikusság, az interakció közvetlensége, a megformálás spontaneitása, az interakció szóbelisége, illetve a műfaji elvárások kisebb mértékű kodifikáltsága jellemzik, míg a prototipikus szöveg sajátosságai a monologikusság, az interakció közvetettsége, a megformálás tervezettség, az interakció írásbelisége, valamint a műfaji elvárások kisebb mértékű kodifikáltsága (Tátrai 2011: 77).

háromtagúvá alakítja a korábbi duális rendszert. Ezzel a jelenséggel kapcsolatban a CMC nyelvhasználatával foglalkozó magyar szakirodalom leggyakrabban az *írott beszélt nyelv* terminust (Bódi 1998: 186, Bódi 2004a: 35, Bódi 2004b: 287, Érsok 2006a: 227, Veszelszki 2011a: 22) használja. Emellett előfordulnak az *írott párbeszéd* (Kis 1999: 347), a *másodlagos írásbeliség* (Balázs 2004: 118), a *virtuális írásbeliség* (Érsok 2003: 100), valamint a *mediálisan írott, koncepcionálisan szóbeli kommunikáció* (Érsok 2006b: 170, Érsok 2007: 11–23) megnevezések is.

Jelen tanulmányban a funkcionális kognitív pragmatika elméleti keretébe ágyazva először a fenti, a CMC interaktív diskurzustípusaiban megjelenő megnyilatkozások nyelvhasználatát a szóbeliség és az írásbeliség viszonylatában megnevező terminusok kritikai vizsgálatával foglalkozom.³ Céлом egyrészt annak a bemutatása, hogy az említett terminusok használata egyúttal mely, a szóbeli és az írásbeli kommunikáció viszonyára vonatkozó szemléletmódok elfogadását jelenti a használó részéről, másrészt annak a megállapítása, hogy e szemléletmódok elfogadása mennyire termékeny a CMC interaktív diskurzustípusainak elemzése során. Ezután bevezetem a *spontán írott nyelv* és a *tervezett írott nyelv* terminusokat, valamint ismertetem azt az általuk képviselt szemléletmódot, amely szándékom szerint új értelmezését nyújtja a szóbeliség és az írásbeliség a CMC által megváltoztatott viszonyának. Végül pedig egy blogon szereplő és egy chates diskurzus kvalitatív elemzését végzem el azzal a céllal, hogy bemutassam a *spontán írott nyelv* és a *tervezett írott nyelv* terminusok gyakorlati alkalmazásának lehetőségeit konkrét, számítógép közvetítette, interaktív diskurzusok jellemzése során.

Témaválasztásomat az indokolja, hogy a CMC nyelvhasználatával foglalkozó szakmai diskurzus – bármely más tudományos diskurzushoz hasonlóan – érdekelt az általa használt terminusok pontos meghatározásában és ismétlődő újraértelmezésében, mivel így elkerülhető az egyes megnevezések folklorizálódása, reflektálatlan, csupán a hagyományból eredő használata.

3 Nem térek ki a *netspeak* (Bódi Zoltán fordításában *netnyelv*) (Crystal 2001: 29) és a *digilektus* (Veszelszki 2011a: 31, Veszelszki 2011b: 58) megnevezésekre, mivel ezek a vizsgált terminusoknál általánosabb, a szóbeliség és az írásbeliség viszonyára közvetlenül nem reflektáló megnevezések, amelyek azt emelik ki, hogy a CMC nyelvhasználatát eltér más kommunikációs színterektől. Emellett nem foglalkozom a *szimbolikus írásbeliség* (Bódi 2005: 195) terminussal sem, mivel az a CMC írásbeliségének csupán egy jellemzőjét, a szövegkép és a szövegbe ágyazott vizuális szimbólumok jelentőségét hangsúlyozza.

Ahogy az előző fejezetben is említettem, a dolgozat szemlélete, gondolatmenete és egyes, egymással szoros kapcsolatot mutató terminusai (megnyilatkozás, diskurzus, diskurzusvilág, pragmatikai tudatosság, tervezés, spontaneitás, tervezettség, diskurzustípus) a funkcionális kognitív pragmatika elméleti keretébe illeszkednek. Ebből adódóan szükség van a funkcionális kognitív pragmatika áttekintő bemutatására és a tanulmányban is használt, alapvető fogalmainak tisztázására.

A funkcionális kognitív pragmatika olyan pragmatikaelméleti modell, Általános
áttekintés amely a társas megismerő tevékenységként értelmezett nyelvhasználatot a kognitív és a szociokulturális feltételek kölcsönviszonyában vizsgálja, vagyis olyan interakcióként közelíti meg, amely az egyén elméje és külső fizikai/társas környezete között zajlik (Tátrai 2011: 205).

Kiindulópontja szerint a nyelvi megismerés két fő mentális műveletből: a percepcióból és a reprezentációból áll. A megismerési folyamat első egysége a percepció: a minket körülvevő világ saját testünkől kiinduló, érzékszervi – látás, hallás, szaglás, ízlelés, tapintás útján történő – észlelésének műveleteként definiálható. A nyelvi megismerés tehát fiziológiai, tapasztalati alapú, azonban fizikai és kulturális környezetünk elemei és viszonyai nem egyszerűen tükröződnek az elménkben, hanem a világról szerzett ismereteinket strukturált, értelmezett formában tároljuk. A reprezentáció ezeknek a mentális struktúráknak a kialakítása, amely több, egymással szorosan összefüggő eljárás: az absztrakció, a sematizáció, valamint a prototípuselvű kategorizáció révén valósul meg (Tátrai 2011: 27–28).

A funkcionális kognitív pragmatika tehát hangsúlyozza a nyelvi megismerés kettős: fiziológiai és diszkurzív megalapozottságát, vagyis azt, hogy a világ fiziológiai megtapasztalása beágyazódik abba a szociokulturális praxisba, amelyet az emberek közös, diszkurzív tevékenysége alakít ki (Tátrai 2011: 29). A modell ezzel magyarázza, hogy az emberek képesek a világról szerzett tapasztalataikon megosztózni, és e közös cselekvéseik révén az egyéb cselekvéseiket összehangolni.

Az eddigiekkel szoros összefüggésben a funkcionális kognitív pragmatika alapvető jellemzője, hogy a dinamikus jelentésképzés keretében a jelentést nem statikus mentális objektumként, hanem dinamikus folyamatként értelmezi, olyan interszubjektív aktusként, amely a figyelemirányítás triadikus viszonyrendszerével – valaki valamire irányítja valaki figyelmét – jellemezhető (Tátrai 2011: 205). Kiemeli a nyelvi tevékenység során alkalmazott nyelvi szimbólumok perspektivikus természetét, tehát azt, hogy a nyelvi szimbólumok magukban foglalják a dolgok vagy események megértésének egy adott perspektí-

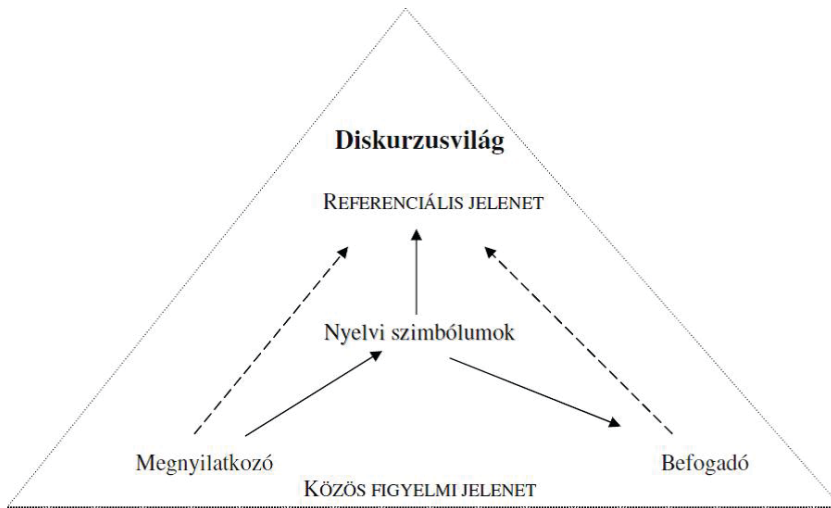
váját. Mindeközben nem tekint el attól sem, hogy az emberek a nyelvi szimbólumok segítségével nem csupán mások számára is hozzáférhető világreprezentációkat hoznak létre, hanem személyközi kapcsolataikat is alakítják, amit az egymásra figyelés kölcsönös diadikus viszonyrendszere jellemez – valaki tekintettel van valakire, és viszont – (Tátrai 2011: 205).

A funkcionális A megnyilatkozás

kognitív A funkcionális kognitív pragmatika nézőpontja szerint a társas nyelvi pragmatika A funkcionális kognitív pragmatika nézőpontja szerint a társas nyelvi tevékenység alapegysége a **megnyilatkozás**, amelyet olyan figyelem-irányítási vagy nyelvhasználati eseményként (usage event) definiál, amelyben a diskurzus egyik résztvevője, a megnyilatkozóként fellépő tanulmányban is használt alapfogalmi beszélő vagy író a maga kontextusfüggő perspektívájából reprezentálódó, akár több mondatból is álló folyamatos közlésével befolyásolja a többi résztvevő mentális irányultságát (figyelmét, megértését) a diskurzus világának (discourse universe) kialakítását illetően (Tátrai 2009: 361). Ez a meghatározás jelzi a megnyilatkozás és a diskurzus viszonyát a funkcionális kognitív keretben, mivel utal arra, hogy a megnyilatkozás közvetítő szerepet tölt be az elemi jelenet reprezentációjaként, szerkezeti és műveleti tulajdonságokkal egyaránt jellemezhető, funkcionális nyelvi egységként értelmezett mondat (clause), valamint a társas nyelvi megismerésnek közeget adó diskurzus között (Tátrai 2009: 361).

A diskurzus és a diskurzusvilág

A **diskurzust** a funkcionális kognitív pragmatika beszédfolyamatként közelíti meg, amelynek résztvevői egy közös figyelmi jelenet keretében nyelvi szimbólumok segítségével megosztóznak a világgal kapcsolatos tapasztalataikon, összehangolják közös cselekvéseiket, és mindeközben személyközi kapcsolataikat is bonyolítják egymással (vö. 2.1. fejezet) (Tátrai 2011: 219). A diskurzus mint közös figyelmi jelenet teremti meg azt az interszjektív viszonyrendszert, amelyben megvalósul a nyelvi szimbolizációs folyamat és amelynek részei a közös figyelmi jelenet résztvevői, illetve az ő fizikai, társas és mentális világuk. Ezt a viszonyrendszert jelöli a **diskurzusvilág** fogalma, amely tehát magában foglalja a közös figyelmi jelenetet, az ennek keretében alkalmazásba vett nyelvi szimbólumokat, az azok segítségével megfigyelhetővé/megérthetővé tett referenciális jelenetet, valamint a közöttük lévő viszonyokat (Tátrai 2011: 31). Ezeket az összefüggéseket a következő ábra szemlélteti.

A nyelvi tevékenység mint dinamikus jelentésképzés (vö. 2.1. fejezet) emberi elmék közötti interakció, amely a résztvevők tudati folyamatainak együttes működését feltételezi. A nyelvi tevékenység felől nézve a tudat az önmagát – a máséhoz képest – szubjektumként értelmező „én” köré szerveződő, folyamatos működésben lévő belső valóságmodell, mentális állapotok összetett rendszere. A résztvevők kommunikációs igényeinek kielégítését megcélzó adaptív nyelvi tevékenységét a tudat éber állapota, a figyelem működése jellemzi (Tátrai 2011: 114). A tudat éber állapota szoros összefüggést mutat a tudatosság fogalmával. A tudatosság jelen dolgozatban használt, szűk értelmezése szerint skaláris fogalom, amely a tudati folyamatok kontrolláltságát, a tudati folyamatokról való beszámolás képességét jelenti és a nyelvi tevékenység vonatkozásában pragmatikai és ezen belül metapragmatikai tudatosság formájában jelentkezik (Tátrai 2011: 115).

A pragmatikai tudatosság, a tervezés, a spontaneitás és a tervezettség

A **pragmatikai tudatosság** azzal függ össze, hogy a diskurzus résztvevői mennyire tudatosan kísérlik meg kielégíteni saját maguk és a többiek kommunikációs igényeit, hogy mennyire kontrollálják az ezzel kapcsolatos választásaikat és az egyezkedéseiket kísérő társas kognitív folyamatokat. A különböző megnyilatkozások létrehozását és megértését a pragmatikai tudatosság eltérő mértéke jellemezheti. A fokozati skála egyik végpontján a nagymértékben rutinizált, így nem tudatos, míg a másikon a nagymértékben kontrollált, így maximálisan tudatos mentális folyamatok helyezhetők el (Tátrai 2011: 115).

A pragmatikai tudatosság egyaránt megközelíthető a szaliencia (feltűnőség), az emlékezés és a tervezés fogalmának összefüggésében (Tátrai 2011: 116). Jelen dolgozat gondolatmenetében ezek közül

azonban csak a tervezés és a pragmatikai tudatosság viszonya játszik kiemelt szerepet, így a másik két megközelítés ismertetésétől eltekinthet. A funkcionális kognitív pragmatika a **tervezést** olyan mentális tevékenységként közelíti meg, amely a nyelvi viselkedésben a jövőre vonatkozó lehetséges hatások feltérképezését foglalja magában. A tervezés időben megelőzheti a megnyilatkozás kivitelezését, ugyanakkor a kivitelezéssel időben párhuzamosan is történhet (Tátrai 2011: 117).

A **spontaneitás** ennek megfelelően prototipikusan azokat a megnyilatkozásokat jellemzi, amelyek tervezésének pragmatikai tudatossága alacsony, időtartama rövid, valamint a tervezésnek nincs olyan szakasza, amely megelőzi a kivitelezést. **Tervezettek** pedig prototipikusan azok a megnyilatkozások lesznek, amelyek tervezésének pragmatikai tudatossága magas, időtartama hosszú, valamint a tervezésnek van a kivitelezést megelőző szakasza is (l. Tátrai 2011: 117). Látható tehát, hogy egyrészt a spontaneitás és a tervezettség egy skála végpontjait jelöli ki, másrészt a spontaneitás nem a tervezettség hiányát jelenti, mivel a tervezés valamilyen formában része minden megnyilatkozás létrehozásának.

A diskurzustípus A megnyilatkozás, a diskurzus, a diskurzusvilág, a pragmatikai tudatosság, a spontaneitás és a tervezettség értelmezési tartománya egyetlen konkrét diskurzus is lehet, azonban nem hagyható figyelmen kívül, hogy a diskurzusoknak különböző, tipikus megjelenési módjai vannak (Tátrai 2011: 74). A funkcionális kognitív pragmatika a legáltalánosabb szinten két protodiskurzust különböztet meg: a prototipikus társalgást és a prototipikus szöveget, amelyek jellemzőit a 2. lábjegyzetben már ismertettem, azonban – ahogy arra a bevezetésben is utaltam – a CMC interaktív diskurzustípusainak hasonlóságai arra engednek következtetni, hogy kialakulóban van egy harmadik, új protodiskurzus, amely erősen kötődik a számítógép közvetítette kommunikációhoz. A hasonló tulajdonságokkal bíró diskurzusok a protodiskurzusnál alacsonyabb absztrakciós szinten diskurzustípusokat alkotnak. A **diskurzustípus** az egyes diskurzusok ismétlődő feldolgozása során kialakuló és változó, a közösség tagjai által hagyományozott és a közösség tagjainak elméjében létező, az egyes diskurzusok mint példányok tulajdonságait sematikus formában tartalmazó nyitott mentális kategóriaként értelmezhető (Tolcsvai Nagy 2008: 44, l. még Tátrai 2011: 28–29).

A tanulmányban vizsgált terminusok közül az *írott beszélt nyelv* használata a leggyakoribb, így értelmezése kiemelt jelentőséggel bír. A megnevezést Bódi Zoltán (1998: 186) vezette be, aki szerint nem dönthető el egyértelműen, hogy a CMC interaktív diskurzustípusainak esetében a kommunikáció formája írott vagy beszélt nyelvi-e (Bódi 2004a: 35). Úgy véli, hogy a két nyelvhasználati mód keveredik, ugyanis bár a diskurzusok jellemzően írott formában jelennek meg, a spontán beszélt nyelv bizonyos sajátosságai (pl. a nyelvi kidolgozottság kisebb mértéke, a tervezés és a kivitelezés egyidejűsége) felé közelítenek (Bódi 2004b: 286–287). Az *írott beszélt nyelvet* tehát a spontán beszéd és a hagyományos írott nyelv közötti, átmeneti nyelvhasználati formának tekinti (Bódi 1998: 186).

Az *írott beszélt nyelvvel* kapcsolatban problematikus, hogy szemlélete csak részben szakít a szóbeliség és az írásbeliség CMC előtti viszonyát hagyományosan leíró „nagy választóvonal-elmélettel” (Great Divide), amely egyrészt két élesen elhatárolható, egységes entitásként tekint a szóbeliségre és az írásbeliségre, másrészt egyértelműen elkülöníti a beszélt nyelv és az írott nyelv jellemzőit (Crystal 1998: 227, Veszelszki 2011c: 327), vagyis nem reflektál sem az írott nyelv, sem a beszélt nyelv – a CMC diskurzustípusaitól függetlenül is létező – heterogenitására (vö. Lanstyák 2009: 18–20). Az *írott beszélt nyelv* ugyan hangsúlyozza, hogy a szóbeliség és az írásbeliség nem különíthető el teljes mértékben, mivel léteznek olyan diskurzustípusok, amelyekben keverednek a beszélt nyelvi és az írott nyelvi jellemzők. Azonban a spontaneitást, a dialogikusságot, az interakció közvetlenségét, valamint a műfaji elvárások kisebb mértékű kodifikáltságát implicit módon egyértelműen a beszélt nyelv, a tervezettség, a monologikusságot, az interakció közvetlenségét, valamint a műfaji elvárások nagyobb mértékű kodifikáltságát pedig implicit módon egyértelműen az írott nyelv jellemzőjének tekinti. Az *írott beszélt nyelv* tehát egy olyan felfogást közvetít, amely ragaszkodik ahhoz, hogy bizonyos diskurzusjellemzők csak beszélt nyelvek, míg mások csak írott nyelvek lehetnek. Így azokat a diskurzustípusokat, amelyekre az általa beszélt nyelvek és írott nyelvek tartott tulajdonságok is jellemzőek, megnyilatkozásaik medialitásától függetlenül a beszélt és az írott nyelv közötti átmenetként közelíti meg. Ebből adódnak használatának nehézségei, mivel paradox módon az *írott beszélt nyelv* a CMC interaktív diskurzustípusainak nyelvhasználatát a szóbeliség és az írásbeliség közötti átmeneti formaként írja le, annak ellenére, hogy mediálisan beszélt nyelvi, tehát hangzó megnyilatkozások jellemzően nem fordulnak elő ben-

nük.⁴ Maga az *írott beszélt nyelv* kifejezés is azt sejteti, mintha hangzó diskurzusok írásbeli rögzítéséről lenne szó (Érsok 2006b: 167).

Az *írott beszélt nyelv*re vonatkozó fenti megállapítások érvényesek az *írott párbeszéd*re is, amelyet Kis Ádám (1999: 347) használt a chat elemzése kapcsán, mivel a két terminus által közvetített szemléletmód azonos, amit a megnevezések hasonlósága is jelez. Az *írott beszélt nyelv* és az *írott párbeszéd* között azonban lényeges különbség, hogy utóbbiban – főként a chat sajátosságaiból adódóan – hangsúlyosabban jelenik meg a dialogikusság.

A másodlagos írásbeliség A *másodlagos írásbeliség* kifejezést Balázs Géza (2004: 118) használta először a magyar szakirodalomban, aki Ong (1982) a szóbeliség és az írásbeliség történetére vonatkozó, tehát diakrón nézőpontú rendszerét egészítette ki az előbbi terminussal.⁵ Ong kommunikációtörténeti felfogása szerint a legkorábban az *elsődleges szóbeliség* (primary orality) jelent meg, amelyet az időben és térben egyaránt közvetlen kapcsolatban álló beszédpartnerek közötti, hangzó nyelvhasználati formaként határoz meg. Ezt követi az *elsődleges írásbeliség* (primary literacy), amelynek legfontosabb tulajdonsága, hogy a nyelvi kommunikáció az emberi kéz által létrehozott grafikus jelek segítségével történik, majd a *másodlagos szóbeliség* (secondary orality), amelyet a technikai eszközök (pl. rádió, telefon) használata jellemez a szóbeli kommunikáció során. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az új nyelvhasználati formák megjelenése nem jelenti a korábbiak eltűnését, így az aktuálisan létező kommunikációs formák száma egyre bővül. Ebbe a sorba illeszkedik a *másodlagos írásbeliség*, amely a technikai eszközök – kezdetben az írógép, később a mobiltelefon és a számítógép – szerepét hangsúlyozza az írásbeli kommunikáció esetében (Balázs 2004: 119).

A *másodlagos írásbeliség* tehát egy olyan átfogó kommunikációtörténeti rendszer része, amely az új nyelvhasználati formák kialakulását a kommunikáció technikai körülményeinek módosulásán keresztül ragadja meg. Ez a terminus általánosabb jelentésű, mint a dolgozatban elemzett többi kifejezés, így nagyléptékű, alapvető vál-

4 Léteznek olyan számítógép közvetítette diskurzusok, amelyek esetében az írott és a beszélt nyelv tényleges keveredéséről beszélhetünk. Ilyenek például a videó vagy hangfelvétel formájában beágyazott beszélt nyelvi diskurzust tartalmazó bejegyzésből és az írott hozzászólásokból álló diskurzusok (vö. 1. melléklet). Azonban az *írott beszélt nyelv* terminus ehhez hasonló, szűk értelmezésére a magyar szakirodalomban nem találunk példát.

5 Kevésbé ismert tény, hogy Ong is kiegészítette saját 1982-es rendszerét a *másodlagos írásbeliség* (secondary literacy) fogalmával (Kleine–Gale 1996: 80).

tozási tendenciákkal foglalkozó kommunikációtörténeti leírások esetében használható eredményesen, a CMC interaktív diskurzustípusainak vizsgálata során azonban kevésbé specifikus volta miatt nem alkalmazható termékeny módon (vö. Constantinovits 2009). Ennek oka, hogy a technikai körülményekre vonatkozó szempont önállóan nem alkalmas arra, hogy megragadja a CMC diskurzustípusai közötti különbségeket (Herring 2001: 614), mivel a *másodlagos írásbeliség* egyaránt vonatkozik például egy internetes folyóiratban megjelenő, számítógép segítségével létrehozott és közvetített, prototipikus szövegnek minősülő tanulmányra⁶, valamint a CMC már említett, interaktív diskurzusaira.

Megjegyzendő, hogy a *másodlagos írásbeliség*nek a fenti, tág értelmezése mellett létezik egy szűk értelmezése is, amely szerint a *másodlagos írásbeliség* a CMC interaktív diskurzustípusaiban megjelenő, a beszélt nyelvhez közelítő írásbeliséget jelöli (Balázs 2007: 104). Ez a megközelítés megegyezik az előző alfejezetben az *írott beszélt nyelv* és az *írott párbeszéd* kapcsán értelmezett felfogással, mivel bizonyos diskurzusjellemzőket kifejezetten a beszélt nyelvhez, másokat pedig az írott nyelvhez köt.

A *virtuális írásbeliség* és a *mediálisan írott, koncepcionálisan*⁷ *szóbeli kommunikáció* kifejezéseket egyaránt Érsok Nikoletta Ágnes (2003: 100; 2006b: 170; 2007: 11–23) vezette be. Mindkét terminus a Koch–Osterreicher (1994) szerzőpáros a szóbeliség és az írásbeliség kétértelműségéből kiinduló, kétdimenziós rendszerén alapul, amely szerint mind a szóbeliség, mind az írásbeliség esetében el kell különíteni egymástól az adott nyelvhasználati forma mediális és koncepcionális jellemzőit. A beszélt nyelv mediális jellemzője, hogy a nyelvi kommunikáció fizikailag légnyomásváltóként megragadható, hangzó jelek segítségével történik. Koncepcionális, vagyis a megnyilatkozás fogalmi létrehozásának és feldolgozásának körülményeihez kapcsolódó tulajdonságai pedig a dialogikusság, a spontaneitás, továbbá az emocionális közelség és a nyitott témaelőhívás. Az írott nyelv ezzel szemben mediális szempontból grafikus, általában valamilyen felületre felvitt nyelvi jelek közvetítésével történő nyelvhasználati formaként határozható meg, koncepcionális jellemzői pedig a monologikusság, a

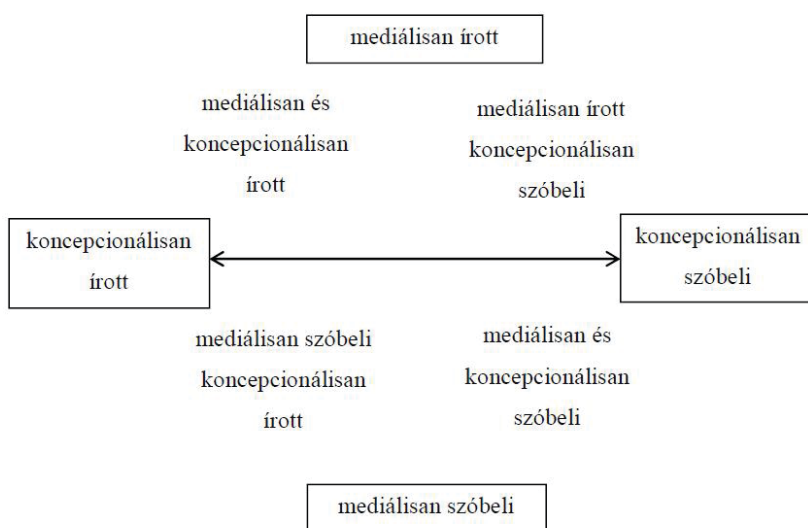
A virtuális írásbeliség és a mediálisan írott, koncepcionálisan szóbeli kommunikáció

6 Például: Tatár Zoltán: Kriminálisztikai fonetika. *E-nyelv Magazin* 2011/3. <http://e-nyelvmagazin.hu/2011/08/30/kriminálisztikai-fonetika/>. (A letöltés ideje: 2012. április 10.)

7 Veszelszki Ágnes (2011c) a *koncepcionális* helyett, de annak szinonimájaként a *konceptuális* jelzőt használja.

tervezettség, valamint az emocionális távolság és a kooperációra való lehetőség nélküli témaelőhívás (Érsok 2006b: 170–173). Az elképzelés egyrészt hangsúlyozza, hogy a mediális és a koncepcionális tengely független egymástól, másrészt kiemeli, hogy míg a mediális szóbeliség és írásbeliség viszonya dichotomikus, addig a koncepcionális szóbeliség és írásbeliség kontinuumot alkot (vö. 2. ábra). Így a diskurzustípusok négy, a mediális tengely mentén élesen elkülönülő, azonban a koncepcionális tengely mentén nyitott csoportba oszthatók: 1. mediálisan és koncepcionálisan egyaránt írott (pl. újságcikk), 2. mediálisan és koncepcionálisan egyaránt beszélt nyelvi (pl. társalgás), 3. mediálisan beszélt, koncepcionálisan írott nyelvi (pl. szónoklat), 4. mediálisan írott, koncepcionálisan szóbeli diskurzustípusok, amely tartalmazza a CMC interaktív diskurzustípusait is (Érsok 2007: 11–23).

2. ábra: A szóbeliség és az írásbeliség mediális és koncepcionális értelmezése (Érsok 2007)

A *virtuális írásbeliség* és a *mediálisan írott, koncepcionálisan szóbeli kommunikáció* tehát terminológiai variánsok, azonban lényeges különbség közöttük, hogy míg az utóbbi kifejezés transzparensen jelzi az általa közvetített szemléletmódot, addig a *virtuális írásbeliség* kissé enigmatikus megnevezés, amely egyaránt utalhat arra, hogy a CMC interaktív diskurzustípusai csupán látszólag (mediálisan) írottak, de funkcionálisan szóbeliek, illetve arra, hogy a kérdéses diskurzustípusok virtuális közegben jelennek meg.

A szóbeliség és az írásbeliség mediális és koncepcionális értelmezésének megkülönböztetése előrelépést jelent az *írott beszélt nyelv* és az *írott párbeszéd* szemléletéhez képest, mivel expliciten jelzi, hogy a CMC interaktív diskurzustípusai mediálisan egyértelműen írott, olvasásra szánt megnyilatkozásokból állnak, tehát ebben a vonatko-

zásban nem alkotnak a szóbeliség és az írásbeliség közötti átmeneti nyelvhasználati formát (Érsok 2006a: 227). Emellett a koncepcionális jellemzők kontinuitásának hangsúlyozásával ez a felfogás eredményesen reflektál mind a mediálisan írott, mind a mediálisan szóbeli diskurzustípusok sokféleségére (vö. Veszelszki 2011c: 328). Ugyanakkor az, hogy egyes koncepcionális diskurzusjellemzőket prototipikusan továbbra is a szóbeliséghez, míg másokat az írásbeliséghez kapcsol (Érsok 2007: 193–195), jelzi, hogy ez a megközelítés sem képes teljes mértékben függetleníteni magát a nagy választóvonal-elmélettől, hanem annak problémáit tudatosítva, kereteit jelentősen tágítva, de végsősoron mégis ezek között a keretek között maradván kísérli meg jellemezni a CMC interaktív diskurzustípusainak nyelvhasználatát.

Az előző fejezet gondolatmenete alapján látható, hogy egyetlen tárgyalt kifejezés használata sem problémamentes a CMC interaktív diskurzustípusainak leírása során, amit az okoz, hogy ezek a terminusok olyan megközelítések termékei, amelyek bizonyos diskurzusjellemzőket – legalább prototipikus formában – a szóbeliséghez vagy az írásbeliséghez kötnek, így a CMC interaktív diskurzustípusai kapcsán annak ellenére beszélnek szóbeliségről, hogy ezek a diskurzustípusok többnyire írott megnyilatkozásokból állnak.

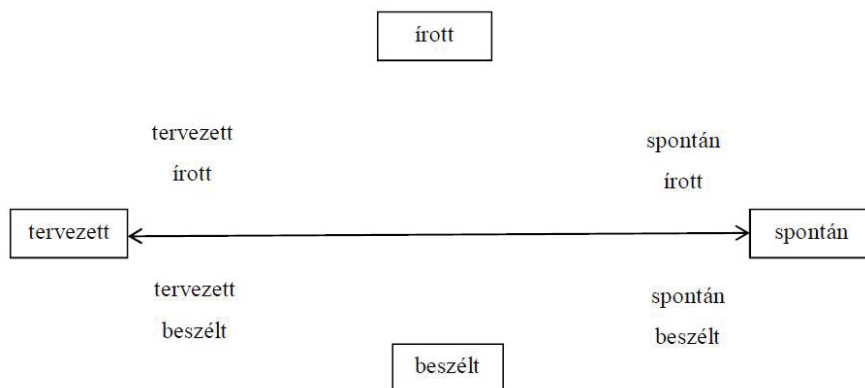
Ebből adódóan jelen dolgozat – a fonetikában és a pszicholingvisztikában általánosan használt *spontán beszéd* és a *tervezett/kötött beszéd* (pl. Gósy 2005: 88–93, Lanstyák 2009: 19) mintájára – a *spontán írott nyelv* és a *tervezett írott nyelv* terminusokat vezeti be. A *spontán írott nyelv* azoknak az írott megnyilatkozásoknak a nyelvhasználati módját jelöli, amelyek produkciója során a tervezés a kivitelezéssel párhuzamosan, rövid idő alatt, a megnyilatkozó számára pragmatikailag nem tudatos módon (vö. Tátrai 2011: 114–119) megy végbe. A spontán írott megnyilatkozásokra jellemző, hogy terjedelmük rövid, vagyis a résztvevők számára tagolatlan fizikai egységként értelmezhetők (Tolcsvai Nagy 2001: 107), valamint esetükben kisebb a nyelvi kidolgozottság és ezzel szoros összefüggésben a diskurzusvilág kialakításához történő hozzájárulás mértéke. Prototipikus spontán írott megnyilatkozásokból állnak például a chates diskurzusok (vö. 5.3. fejezet). A *tervezett írott nyelv* azokra az írott megnyilatkozásokra vonatkozik, amelyek tervezése és kivitelezése egyaránt hosszabb időt vesz igénybe, a tervezésnek van a kivitelezést időben megelőző szakasza, valamint a tervezés a megnyilatkozó számára pragmatikailag tudatos, a kivitelezéstől elkülöníthető mentális műveletként valósul meg. A tervezett írott megnyilatkozásokra jellemző, hogy terjedel-

A spontán írott nyelv és a tervezett írott nyelv

A spontán írott nyelv és a tervezett írott nyelv terminusok bevezetése

mük nagyobb, tehát részekre osztott – bekezdésekből, fejezetekből álló – fizikai egységként dolgozhatók fel (Tolcsvai Nagy 2001: 107), illetve esetükben nagyobb a nyelvi kidolgozottság és a diskurzusvilág kialakításához történő hozzájárulás mértéke. Prototipikus tervezett írott megnyilatkozás például ez a tanulmány. A *spontán írott nyelv* és a *tervezett írott nyelv* kapcsolata skaláris, mivel a két terminus egy kontinuum végpontjait jelöli ki (3. ábra).

3. ábra. A megnyilatkozások típusai a szóbeliség és az írásbeliség viszonylatában

A CMC interaktív diskurzustípusaira általánosan jellemző a spontán írott megnyilatkozások megjelenése, azonban diskurzustípusonként eltérés mutatkozik a spontán írott megnyilatkozások aránya tekintetében. Például a chates diskurzusok megnyilatkozásainak mind-egyike spontán írott megnyilatkozásnak tekinthető (vö. Érsök 2007), azonban a blogbejegyzések többsége tervezett írott megnyilatkozás (Petykó 2012a). Tehát a *spontán írott nyelv* és a *tervezett írott nyelv* értelmezési tartománya nem a teljes diskurzus, hanem annak egyes megnyilatkozásai, így a bevezetett terminusok segítségével kifejezhető azon számítógép közvetítette diskurzustípusok nyelvhasználatának heterogenitása, amelyek spontán írott és tervezett írott, illetve esetenként spontán beszélt és tervezett beszélt megnyilatkozásokat egyaránt tartalmaznak. Emellett megemlítenéd, hogy a spontán írásbeliség nem csupán a CMC sajátossága, hiszen spontán írott megnyilatkozás egy kézzel írt, rövid feljegyzés, jegyzet is.

A *spontán írott nyelv* és a *tervezett írott nyelv* terminuspár által közvetített, a szóbeliség és az írásbeliség viszonyára vonatkozó szemléletmód nagymértékben Koch és Oesterreicher rendszerén alapul, azonban a szóbeliséget és az írásbeliséget kizárólag mediális, egymástól egyértelműen elkülönülő kategóriákként értelmezi. Írott nyelvnek tart minden olyan megnyilatkozást, amely grafikusan és beszélt nyelvnek minden olyat, amely fonikusan jelenik meg, függetlenül egyéb jellemzőiktől (vö. Tátrai 2011: 79). A diskurzusok egymással szorosan összefüggő konceptuális, a megnyilatkozás létrehozásának és befogadásának körülményeire vonatkozó jellemzői (a megnyilatkozások spontaneitása–tervezettsége, dialogikusság–monologikusság, interakció közvetlensége–közvetettsége, műfaji elvárások kodifikálatlansága–kodifikáltsága) közül terminológiai szempontból a spontaneitás–tervezettség kérdését helyezi a középpontba, de a konceptuális jellemzők egyikét sem tekinti jellegzetesen írott vagy beszélt nyelvnek, mivel az a nézőpontja, hogy a CMC interaktív diskurzustípusainak megjelenése és elterjedése az írásbeliség funkcióbővüléseként és nem a szóbeli és az írásbeli kommunikáció átmeneti formájaként értelmezendő (Érsok 2006b: 174). Megközelítése szerint a CMC módosította a szóbeliség és az írásbeliség viszonyát, mivel megnövekedett azoknak a diskurzustípusoknak a száma és jelentősége, amelyek írott nyelvek és az interakció térbeli és gyakran időbeli közvetettsége jellemzi őket, ugyanakkor dialogikusak, esetükben a műfaji elvárások kevésbé kodifikáltak, valamint megnyilatkozásaik gyakran spontánok. Ezek a diskurzustípusok pedig közösen egy olyan csoportot alkotnak, amely nem illeszthető be a korábbi duális, a prototipikus társalgás és a prototipikus szöveg alkotta rendszerbe, hanem egy harmadik protodiskurzus bevezetését teszik szükségessé. Ennek pedig az a következménye, hogy az egyes diskurzusjellemzők még prototipikus formában sem kapcsolhatók a szóbeliséghez vagy az írásbeliséghez.

A továbbiakban két esettanulmány: egy blogon megjelenő és egy chates diskurzus elemzésén keresztül fogom bemutatni a *spontán írott nyelv* és a *tervezett írott nyelv* terminusok gyakorlati alkalmazásának lehetőségeit. Ahhoz, hogy a bevezetett terminusok a tényleges elemzések során is használhatóak legyenek, szükség van az operacionalizálásukra, vagyis arra, hogy mérhető egységekre bontsuk őket. A következő táblázat a *spontán írott nyelv* és a *tervezett írott nyelv* a 4.1. fejezetben megfogalmazott definíciójából kiinduló operacionalizálását ismerteti.

A spontán írott nyelv és a tervezett írott nyelv által közvetített, a szóbeliség és az írásbeliség viszonyára vonatkozó szemléletmód

A spontán írott nyelv és a tervezett írott nyelv alkalmazhatósága számítógép közvetítette, interaktív diskurzusok elemzése során

A spontán írott nyelv és a tervezett írott nyelv terminusok operacionalizálása

1. táblázat:
A spontán
írott nyelv
és a
tervezett
írott nyelv
terminusok
operacio-
nalizálása

Definícióban szereplő jellemző	Operacionalizált jellemző
A megnyilatkozás tervezésének időtartama	A tervezés időtartama percben
A megnyilatkozás tervezésének és kivitelezésének párhuzamos-sága	
A megnyilatkozás tervezésének pragmatikai tudatossága	
A megnyilatkozás terjedelme	A megnyilatkozásban szereplő karakterek száma szóközők nélkül
A megnyilatkozás nyelvi kidolgozottsága	
A megnyilatkozás a diskurzusvilágra gyakorolt hatásának mértéke	

Látható, hogy a spontán írott nyelv és a tervezett írott nyelv definícióiban szereplő hat jellemző közül kettő: a megnyilatkozás tervezésének időtartama, illetve a megnyilatkozás terjedelme operacionalizálható közvetlenül. Ennek az az oka, hogy erről a két jellemzőről áll rendelkezésre számszerűsíthető, viszonylag pontosan megadható adat. A megnyilatkozások karakterszáma szóközők nélkül minden esetben ismert és egyértelműen megadható, míg a tervezés időtartamának becslésében az egyes megnyilatkozások publikálásának időpontja és a közöttük eltelt idő nyújt segítséget. Egy megnyilatkozás tervezési időtartamáról biztosan tudható, hogy legfeljebb annyi, mint amennyi az adott megnyilatkozás publikálása és annak a megnyilatkozásnak a publikálása között eltelt idő, amelyre az adott megnyilatkozás reagál, mivel ismert a megnyilatkozások publikálásának pontos időpontja.

A másik négy jellemző nem operacionalizálható közvetlenül, azonban közvetett operacionalizálásuk lehetséges, mivel nem függetlenek a két közvetlenül operacionalizált tulajdonságtól. Ha elfogadjuk azt az összefüggést, miszerint ha rövidebb a tervezés időtartama, akkor tipikusan alacsonyabb a pragmatikai tudatossága, valamint rövidebb

2. táblázat:
A spontán-
tervezett írott
nyelv skála egyes
fokaihoz rendelt
számszerű
értékek

	Prototipikusan spontán írott megnyilatkozás	Inkább spon- tán írott meg- nyilatkozás	Inkább terve- zett írott meg- nyilatkozás	Prototipikusan tervezett írott megnyilatkozás
A tervezés időtartama percben	≤2	3–30	31–90	>90
A megnyilat- kozás karak- terszáma	≤500	501–1500	1501–3000	>3000

a kivitelezést megelőző szakasza (vö. Tolcsvai Nagy 2006: 76), akkor a tervezés időtartama megbízható információval szolgál a tervezés és a kivitelezés párhuzamosságáról és a tervezés pragmatikai tudatosságának mértékéről. Ehhez hasonlóan, ha elfogadjuk, hogy a megnyilatkozás nagyobb terjedelme együtt jár a nagyobb mértékű nyelvi kidolgozottsággal és a diskurzusvilágra gyakorolt nagyobb hatással (vö. Tolcsvai Nagy 2001: 107), akkor a megnyilatkozás terjedelme megbízható becslést ad a nyelvi kidolgozottság és a diskurzusvilágra gyakorolt hatás mértékére.

Ahogy a 4.1. fejezetben már jeleztem, a spontán írott nyelv és a tervezett írott nyelv egy kontinuum két végpontját jelöli, így a következő táblázatban – a fokozatiság kifejezése érdekében – egy négyfokú skálát alkalmazok és megadom az egyes fokokhoz tartozó időtartam- és karakterszámértékeket. Fontos hangsúlyozni, hogy az egyértelműen elkülönülő fokok létrehozása és a fokok számának meghatározása csupán az operacionalizálás része, mivel valójában egy kontinuumról van szó. Emellett kiemelendő, hogy az egyes fokokhoz rendelt számszerű értékek célja csupán nagyságrendi különbségek kifejezése, annak a jelzése, hogy a tervezettség mértékének növekedése együtt jár a megnyilatkozás terjedelmének és a tervezésére fordított időnek a növekedésével.

Fontos kiemelni, hogy nem csupán a megnyilatkozás terjedelméről és tervezésének időtartamáról, hanem a megnyilatkozás nyelvi kidolgozottságának és a diskurzusvilágra gyakorolt hatásának mértékéről is közvetlen információk állnak rendelkezésre. Ez utóbbiak nem számszerűsíthetők, azonban a teljes diskurzus és annak egyes megnyilatkozásainak elemzése során jelentős segítséget nyújtanak abban, hogy meghatározzuk az adott megnyilatkozás a spontán–tervezett skálán elfoglalt helyét.

Az elemzett diskurzus a különböző televíziós műsorok – elsősorban sorozatok, valóságshowk és showműsorok – tartalmi összefoglalásával foglalkozó *Hogyvolt* blog (hogyvolt.blog.hu) 2012. április 10-én 12 órakor publikált *Trónok harca 2X02 – Leszáll az éj* című posztjából és a mintavétel időpontjáig (2012. április 10. 18 óra) rá érkezett húsz hozzászólásból áll.⁸ Az elemzett diskurzus teljes időtartama tehát 5 óra 17 perc, mivel az utolsó hozzászólás 17 óra 17 perckor érkezett.

A blogon szereplő diskurzus elemzése

A vizsgált diskurzus általános jellemzése

⁸ A diskurzus elérhető a http://hogyvolt.blog.hu/2012/04/10/tronok_harca_2x02_leszall_az_ej címen (A letöltés ideje 2012. április 10. 18:00), valamint elolvasható a 2. mellékletben.

A blogbejegyzés a *Trónok harca* című fantasysorozat 2. évada 2. részének eseményeit foglalja össze, amelynek premierje 2012. április 9-én 22 és 23 óra között volt az HBO televíziós csatornán. Ebből adódóan a blogbejegyzés tervezésének maximális időtartama a szóban forgó epizód vetítésének kezdete és a blogbejegyzés publikálása között eltelt 14 óra. A tervezés tényleges időtartamára természetesen csak becslés adható, azonban valószínűsíthető, hogy a tervezés több órát vett igénybe, amelynek része volt egy legalább egy órás, a kivitelezést megelőző szakasz is: a poszt témájául szolgáló epizód megtekintése. A tervezés időtartamára vonatkozó becslés szerint tehát a bejegyzés prototipikus tervezett írott megnyilatkozásnak minősül.

A poszt terjedelme (10.300 karakter) is azt támasztja alá, hogy a poszt prototipikus tervezett írott megnyilatkozás. A terjedelem mellett erre utal az is, hogy a megnyilatkozás tartalmilag és formailag strukturált. 12 bekezdésből áll, amelyek mindegyike az aktuális epizód egyik történeti szálának (pl. *A sivatagban a szomjhalál és a kimerültség szélén tántorgó Daenerys újabb csapás éri*), tartalmát foglalja össze, gyakran egyéni reflexiók kíséretében (pl. *Tyrion ezen egy kicsit elgondolkodik, asszem jól teszi, mármint ha Bronn feltétlen hűségét kérdőjelezi éppen most meg*). Ez a következetes felépítés a tervezés pragmatikai tudatosságának a jele. A bekezdéseket az epizód kimerevített, a film aktuálisan tárgyalt történeti szálának megfelelő képei illusztrálják. Ezeknek a képeknek a kiválasztása és elkészítése is arra utal, hogy a bejegyzés tervezése és kivitelezése nagyságrendileg több órán át, pragmatikailag tudatosan zajlott.

A blogbejegyzés nyelvi kidolgozottságának mértéke nagy, ami szoros összefüggésben van a terjedelmével. Egyrészt az általa bemutatott epizód minden cselekményszálát nyelvileg jelöli (pl. *Sárkányköre ugrunk, csak hogy egy újabb helyszín is szerepet kapjon*), valamint a történeti szálak egyes eseményei is ki vannak fejtve (pl. *Davos egy kalóz kollégát győzköd*), illetve néhány a történet szempontjából kisebb jelentőséggel bíró részlet is megjelenik a megnyilatkozásban (pl. *a könyvben nem néger, de a sorozatban meglehetősen szerecsen Salladhor Saan*).

A blogbejegyzés a diskurzusvilág alakítására gyakorolt hatása nagy. Ez elsősorban diszkurzív helyzetéből adódik, hiszen a diskurzus első megnyilatkozásaként alapvetően a blogbejegyzés határozza meg a diskurzus tematikáját, így viszonyítási pontként funkcionál a hozzászólók számára. Emellett a blogbejegyzés tartalmilag egy narratív elbeszélés, amely összetett tér- és időbeli, valamint ok-okozati viszonyokat fejez ki nyelvileg, komplexitásából adódóan pedig jelentős mértékben alakítja a diskurzusvilágot.

Összefoglalva a blogbejegyzés elemzésének eredményeit, megállapítható, hogy mind a tervezés feltételezett időtartama, mind pedig a blogbejegyzés terjedelme, nyelvi kidolgozottsága és a diskurzusvilágra gyakorolt hatásának mértéke alapján nagy biztonsággal valószínűsíthető, hogy a vizsgált poszt prototipikus tervezett írott megnyilatkozás.

A vizsgált hús hozzászólás közül nyolc⁹ tervezésének maximális időtartama 3 és 30 perc között van, öt¹⁰ esetében ez az érték 31 és 90 perc között, hét¹¹ esetében pedig 90 perc felett van. Ez azt jelenti, hogy kizárólag tervezésük maximális időtartama alapján nyolc komment inkább spontán írott, öt inkább tervezett írott, hét pedig prototipikus tervezett írott megnyilatkozás. Fontos azonban megjegyezni, hogy a hozzászólások tervezésének tényleges időtartama sok esetben jóval alacsonyabb lehet, mint az egyértelműen meghatározható maximális időtartam, mivel a blogon szereplő diskurzusokat az időbeli közvettség jellemzi, vagyis az a hozzászóló, aki például a poszt publikálása utána két órával ír egy hozzászólást, nagy valószínűséggel nem a poszt publikálásának időpontja óta tervezi azt. Ezért szükség van a tervezés elméleti minimális időtartamának meghatározására is, amely tipikusan – bár nem szükségszerűen – megegyezik a bejegyzés elolvasására szánt idővel. Mivel az olvasás sebessége függ az olvasás típusától és nagy egyéni különbségeket mutat (Gósy 2005: 381–385), csupán nagyságrendi becslést adhatunk. Becslésünk alapján a 10.300 karakter terjedelmű poszt elolvasása tipikusan nagyságrendileg öt perccel vesz igénybe, ez alapján pedig valószínűsíthető, hogy a hozzászólások egyike sem prototipikus spontán írott megnyilatkozás.

Terjedelme alapján viszont a vizsgált hozzászólások mindegyikére a prototipikus spontán írásbeliség a jellemző, mivel egyik hossza sem éri el az 500 karaktert. Erre utal a hozzászólások nyelvi kidolgozottságának és a diskurzusvilágra gyakorolt hatásának alacsony mértéke is. A hozzászólások jellemzően a blogbejegyzés narratívájának egyetlen apró részletére reflektálnak (pl. *Havas Jon farkasa Szellem és nem Árnyék.*; *Stark kuzin = Alton Lannister. Majdnem. Amúgy bírom a stílusod, Sixx.*) vagy sematikus állításokat fogalmaznak meg a diskurzus témájával, a szóban forgó epizóddal kapcsolatban (pl. *jó rész volt.*; *ehh de lassan bontakoznak ki a dolgok*), tehát nyelvileg a diskurzusvilág túlnyomó többségére semmilyen módon nem reflektálnak. Ez egy-

9 Az 1., 2., 3., 6., 7., 9., 10. és 16. hozzászólás

10 A 4., 5., 17., 19., és 20. hozzászólás

11 A 8., 11., 12., 13., 14., 15. és 18. hozzászólás

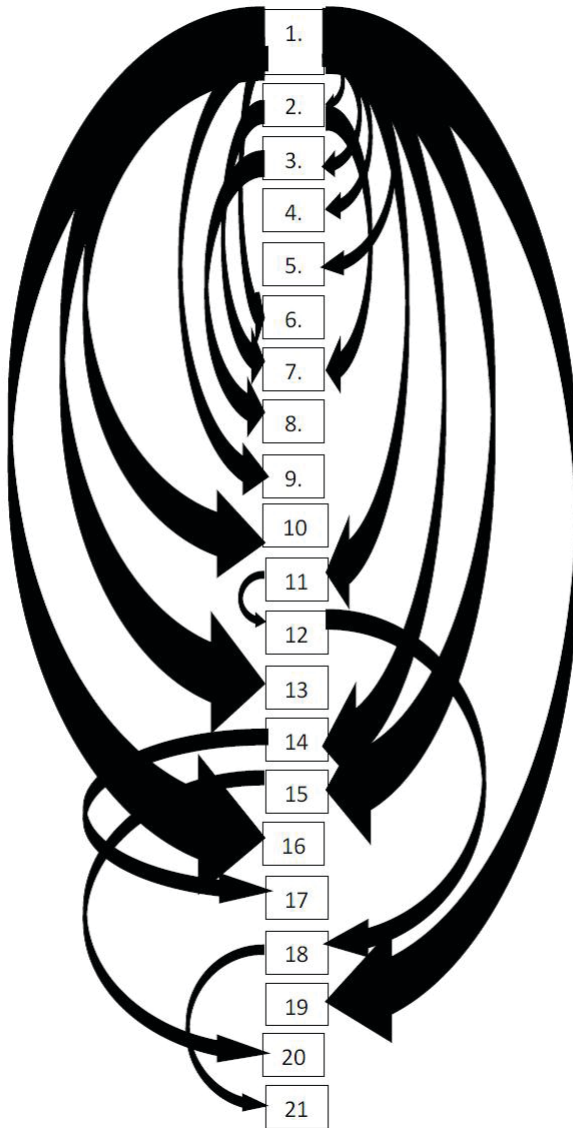
A
hozzászólások
elemzése

ben azt is jelenti, hogy a posztnál kisebb mértékben járulnak hozzá a diskurzusvilág alakításához, hiszen jellemzően a poszt által létrehozott diskurzusvilág egy-egy elemét alakítják saját nézőpontjuk érvényesítésével (pl. *Viszont Sixx, szerintem Kisujj azzal fenyíti be, hogy a nekrofil kollégának ajánlja fel, amivel eliminálja a hangulatfaktort és véglegesen javítja Ros ROI-ját (Return on investment). Róla korábban a Vaeryssel folytatott szópárbaja (hol lehet a golyód?+stb) során is szó volt (cadaver)*).

Fontos megjegyezni, hogy az egyes hozzászólások a diskurzusvilágra gyakorolt hatása természetesen nem azonos, mivel azok a hozzászólások, amelyek valamilyen reakciót váltanak ki egy vagy több hozzászólóból¹² nagyobb mértékben alakítják a diskurzusvilágot, mint azok, amelyekre senki sem reagál. Ugyanakkor egyetlen hozzászólás a diskurzusvilágra gyakorolt hatása sem mérhető a blogbejegyzéséhez. Ezt szemlélteti a következő, a vizsgált diskurzus szerveződését bemutató ábra, amelyen jól látható, hogy a poszt (az első megnyilatkozás) abszolút központi szerepet tölt be a diskurzusban.

Összességében tehát megállapítható, hogy a megnyilatkozás terjedelme, nyelvi kidolgozottsága, valamint a diskurzusvilágra gyakorolt hatása alapján a vizsgált hozzászólások egységesen prototipikus spontán írott megnyilatkozásnak minősülnek, azonban tervezésük időtartama – hozzászólásonként eltérő mértékben – meghaladja a prototipikus spontán írott megnyilatkozásra vonatkozó értéket. Ezt figyelembe véve a húsz hozzászólás közül az a nyolc, amely tervezésének időtartama alapján is inkább spontán írott megnyilatkozásnak minősülne, összességében prototipikus spontán írott megnyilatkozásnak tekinthető, az az öt, amely tervezésének időtartama szerint inkább tervezett írott megnyilatkozás, összességében inkább spontán írott megnyilatkozásnak minősül, az a hét pedig, amely a tervezés hosszából kiindulva prototipikus tervezett írott megnyilatkozás lenne, mindent figyelembe véve a spontán és a tervezett írásbeliség határára helyezkedik el.

4. ábra:
A blogon
szereplő
diskurzus
szerveződése

Az ábrán szereplő számozott négyzetek a diskurzus egyes megnyilatkozásait szimbolizálják, a nyilak pedig azt jelzik, hogy adott megnyilatkozásokra mely további megnyilatkozások reagálnak közvetlenül.

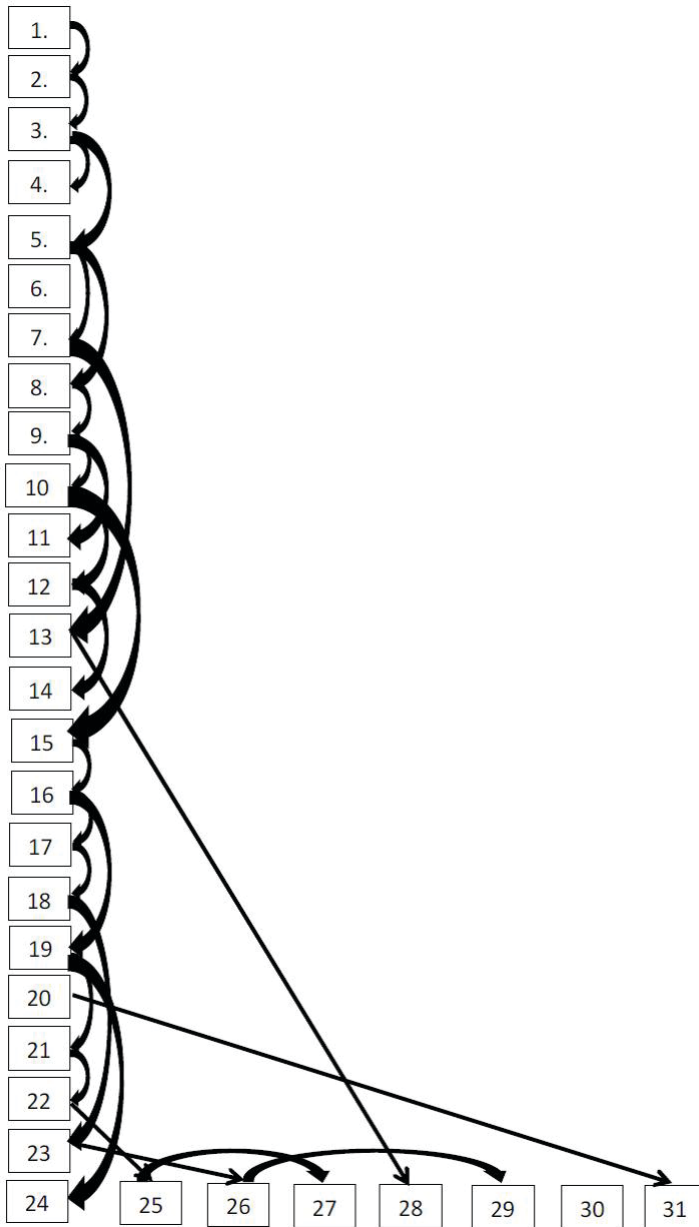
A vizsgált chates diskurzus a chat.hu-ról származik és az oldal „előszobájában” 2012. április 11-én 15 óra 10 perc és 15 óra 13 perc között leírt 31 megnyilatkozásból áll (5. ábra). Ez a diskurzus valójában egy diskurzusrészlet, mivel szervesen illeszkedik a chat.hu előszobájában ugyan változó résztvevőkkel és intenzitással, de folyamatosan zajló diskurzusba.

A chates
diskurzus
elemzése

15:10 [Attila190] senki se lehet felszedni
 15:10 [Attila190] téged se
 15:10 [Attila190] a csajt se, aki most megy férjhez
 15:10 [TheDeadTerrorist] :D
 15:10 [Attila190] kinyírom magam most már
 15:11 [KitsiDémon] sokmajom!
 15:11 *** Lily Aldrin 24 borotvát ad Attilának
 15:11 [érzéki30x] Légyszíves nyírd ki magad
 15:11 [Attila190] érzéki, de csak akkor, ha démonnal elmész futni
 15:12 [KitsiDémon] nekem ehhez mi közöm ? (:
 15:12 [érzéki30x] Miért fussunk ?
 15:12 [érzéki30x] Démipuszi :)
 15:12 [Attila190] lily, figaro habot is kérhetek ?
 15:12 [KitsiDémon] pussz érzéki :)
 15:12 [Attila190] démon, csak mert itt vagy
 15:12 [Attila190] ez egy nagy család
 15:12 [Attila190] nem ?
 15:12 [KitsiDémon] nem
 15:12 [Attila190] be vagy ogadva te is
 15:13 [ehatasihatafan] „o.o.,
 15:13 [Attila190] van kaja, pia
 15:13 [Attila190] jó hangulat
 15:13 [TheDeadTerrorist] démon:)*
 15:13 [KitsiDémon] engem nem kell befogadni kössz...van hol laknom (:
 15:13 [Attila190] olcsó póló
 15:13 [KitsiDémon] TDT :*
 15:13 [Attila190] tusfürdő
 15:13 [Lily Aldrin 24] fűjfigaróhab
 15:13 [KitsiDémon] lackám :)*****
 15:13 [rendörnek zsé] egyenruhás srácokat keresek
 15:13 [Lily Aldrin 24] elunak nincs szempillája:)

Ahogy a 6. ábrán is látható, a szóban forgó diskurzus túlnyomórészt egymást feltételező, szoros dialogikus viszonyt mutató, gyakran kérdés-válasz szerkezettel jellemezhető megnyilatkozásokból épül fel, amelyek megnyilatkozásláncokat alkotnak (vö. Tátrai 2009: 365–366). Ennek jelen elemzés szempontjából az a következménye, hogy három (az 1., a 6., és a 30.) megnyilatkozás kivételével egyértelműen meghatározható az egyes megnyilatkozások tervezésének maximális időtartama az adott megnyilatkozás és annak a megnyilatkozásnak a publikálása között eltelt idő alapján, amelyre az aktuálisan vizsgált megnyilatkozás reagált. E szerint a vizsgált 31 megnyilatkozás közül 28 maximális tervezési időtartama kevesebb mint egy perc, tehát e szerint a szempont szerint prototipikus spontán írott megnyilatkozásnak minősül. A további három megnyilatkozás maximális tervezési időtartamára nem adható becslés.

6. ábra:
A chates
diskurzus
szerveződése

Az ábrán szereplő számozott négyzetek a diskurzus egyes megnyilatkozásait szimbolizálják, a nyilak pedig azt jelzik, hogy adott megnyilatkozásokra mely további megnyilatkozások reagálnak közvetlenül.

Terjedelme alapján a diskurzus minden megnyilatkozása prototipikus spontán írott megnyilatkozás, mivel egyik sem éri el az 500 karaktert. A leghosszabb megnyilatkozás hossza is mindössze 41 karakter. Szintén prototipikusan spontán írottak minősülnek a vizsgált megnyilatkozások a nyelvi kidolgozottság és a diskurzusvilágra gyakorolt hatás alapján. Az egyes megnyilatkozások nyelvileg elemi jeleneteket konstruálnak meg (pl. *ez egy nagy család; borotvát ad Attilának; van kaja, pia; egyenruhás srácokat keresek*), olykor pedig mindössze egy

fogalmi tartományt aktiválnak (pl. *tusfürdő*), tehát esetükben a nyelvi kidolgozottság mértéke alacsony. A nyelvi kidolgozottság alacsony mértéke azzal jár együtt, hogy az egyes megnyilatkozások csak kis mértékben járulnak hozzá a diskurzusvilág alakításához. Természetesen vannak kisebb különbségek, hiszen azok a megnyilatkozások, amelyekre több másik is reagál (pl. a 9., a 16., és a 19.), nagyobb befolyással bírnak, azonban nem emelhető ki egy olyan megnyilatkozás a diskurzusból, amely – az előző diskurzus blogbejegyzéséhez hasonlóan – alapvető fontosságú lenne a diskurzusvilág alakításában.

A vizsgált chates diskurzus megnyilatkozásai tehát mind a négy vizsgálati szempont alapján egyértelműen prototipikus spontán írott megnyilatkozások.

Következtetések A blogon szereplő és a chates diskurzus megnyilatkozásainak elemzése során a spontán írott nyelv és a tervezett írott nyelv fogalmának használata eredményesnek bizonyult. A két terminus alkalmas arra, hogy leírja két számítógép közvetítette, interaktív diskurzus meghatározó különbségeit, miközben mindvégig jelzi, hogy kizárólag írott diskurzusokról van szó. A spontán írott nyelv és a tervezett írott nyelv terminusok segítségével a két elemzett diskurzus közötti különbség a következőképpen fogalmazható meg: a blogon szereplő diskurzus egy prototipikus tervezett írott megnyilatkozásból és több prototipikus spontán írott, inkább spontán írott, valamint a spontán és a tervezett írásbeliség határán elhelyezkedő megnyilatkozásból áll, míg a chates diskurzus kizárólag prototipikus spontán írott megnyilatkozásokból épül fel.

A két diskurzus közötti különbségek megragadása mellett, abból adódóan, hogy értelmezési tartománya nem a teljes diskurzus, hanem annak egyes megnyilatkozásai, a spontán írott és a tervezett írott nyelv segítségével kifejezhető a blogon szereplő diskurzus belső heterogenitása. Ez így foglalható össze: a blogon szereplő diskurzus két megnyilatkozástípusa a poszt és a komment, amelyek közül előbbi prototipikus tervezett írott megnyilatkozás, míg utóbbi nyelvhasználati módja heterogén, a prototipikus spontán írott nyelvtől a spontán és a tervezett írott nyelv határáig terjed.

Összefoglalás A tanulmány megállapította, hogy a CMC interaktív diskurzustípusainak nyelvhasználatát a szóbeliség és az írásbeliség viszonylatában megnevező korábbi terminusok használatának nehézségeit az okozza, hogy bizonyos diskurzusjellemzőket beszélt nyelvinek, másokat pedig írott nyelvinek tartanak, vagyis az írásbeliség és a szóbeliség olyan vi-

szonyát tükrözik, amelyet éppen az általuk jellemezni kívánt diskurzustípusok változtattak meg. A dolgozat ezután bevezette és definiálta a *spontán írott nyelv* és a *tervezett írott nyelv* terminusokat, amelyek kapcsán egy olyan, a korábbiaktól eltérő szemléletmódot ismertetett, amely a szóbeliséget és az írásbeliséget kizárólag mediális kategóriákként értelmezi, az egyes diskurzusjellemzőket pedig még prototipikus formában sem köti hozzájuk, így célja szerint újszerűen képes megragadni a szóbeliség és az írásbeliség a CMC által megváltoztatott viszonyát. Végül a tanulmány operacionalizálta a bevezetett kifejezéseket és két számítógép közvetítette, interaktív diskurzus elemzése során a gyakorlatban is alkalmazta azokat.

Jelen kutatás további vizsgálatok kiindulópontja lehet. Tanulságos lenne a bevezetett terminusok alkalmazhatóságának vizsgálata a CMC különböző interaktív diskurzustípusainak a leírása során (vö. Petykó 2012a, 2012b). Emellett szükség van olyan pszicholingvisztikai irányultságú, az írott megnyilatkozások tervezésével foglalkozó kutatásokra is, amelyek segítségével nyújtanának abban, hogy a spontán írott és tervezett írott nyelv terminusok minél pontosabban operacionalizálhatóvá váljanak.

Irodalom

- Balázs Géza 2004. Az internetkorszak kommunikációja. In Balázs Géza (szerk.): *A magyar nyelvi kultúra jelene és jövője II*. Budapest: MTA Társadalomkutató Központ. 109–128.
- Balázs Géza 2007. Az írásbeliség változásai. A nyelv egyetlen létforma – de több technológia. *Napút* 2007/3: 101–106.
- Boronkai Dóra 2009. *Bevezetés a társalgáselemzésbe*. Budapest: Ad Librum.
- Bódi Zoltán 1998. Internetes kommunikáció – beszédkommunikáció. In Gósy Mária (szerk.): *Beszéd kutatás '98. Beszéd, spontán beszéd, beszédkommunikáció*. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 178–188.
- Bódi Zoltán 2004a. *A világháló nyelve. Internetezők és internetes nyelvhasználat a magyar társadalomban*. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Bódi Zoltán 2004b. Az írás és a beszéd viszonya az internetes interakcióban. *Magyar Nyelvőr* 2004/3: 286–294.
- Bódi Zoltán 2005. Szimbolikus írásbeliség az internetes kommunikációban. In Balázs Géza–Bódi Zoltán (szerk.): *Az internetkorszak kommunikációja*. Budapest: Gondolat Kiadó–INFONIA. 195–212.

- Bódi Zoltán 2009. Webes és webkettes alkalmazások nyelvészeti keretben. In Gecső Tamás–Sárdi Csilla (szerk.): *A kommunikáció nyelvészeti aspektusai*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 40–44.
- Constantinovits Milán 2009. Az instant üzenetküldők nyelvezetéről. *E-nyelv Magazin* 2009/1. <http://e-nyelvmagazin.hu/2009/09/29/az-instant-uzenetkuldok-nyelvezeterol/> (Letöltés ideje: 2012.03.16.)
- Crystal, D. 1998. *A nyelv enciklopédiája*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Crystal, D. 2001. *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Érsök Nikoletta Ágnes 2003. Írva csevegés – virtuális írásbeliség. *Magyar Nyelvőr* 2003/1: 99–104.
- Érsök Nikoletta Ágnes 2006a. Bódi Zoltán: A világháló nyelve (recenzió). *Magyar Nyelv* 2006/2: 225–229.
- Érsök Nikoletta Ágnes 2006b. Szóbeliség és/vagy írásbeliség. *Magyar Nyelvőr* 2006/2: 165–175.
- Érsök Nikoletta Ágnes 2007. *Az internetes kommunikáció műfajai. Különös tekintettel az interaktív magánéleti műfajokra*. Doktori Disszertáció. Eötvös Loránd Tudományegyetem.
- Gósy Mária 2005. *Pszicholingvisztika*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Herring, S. C. 2001. Computer-mediated Discourse. In Schiffrin, D.–Tannen, D.–Hamilton, H. E. (szerk.): *The Handbook of Discourse Analysis*. Oxford: Blackwell Publishers. 612–634.
- Kis Ádám 1999. Az írott párbeszéd. *Magyar Tudomány* 1999/3: 347–349.
- Kleine, M.–Gale, F. G. 1996. The Elusive Presence of the World: An Interview with Walter Ong. *Composition FORUM* 1996/2: 65–86.
- Koch, P.–Oesterreicher, W. 1994. Schriftlichkeit und Sprache In Günter, H.–Ludwig O. (Hrsg.): *Schrift und Schriftlichkeit. Ein interdisziplinäres Handbuch internationaler Forschung*. Berlin/New York: Walter de Gruyter. 587–604.
- Lanstyák István 2009. *A magyar beszélt nyelv sajátosságai*. Pozsony: Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar nyelv és Irodalom Tanszéke.
- Ong, W. J. 1982. *Orality and Literacy. The Technologizing of the World*. London/New York: Methuen&Co.
- Petykó Márton 2011. A blog mint beszédhelyzet értékelése a szerzők és a hozzászólók részéről a köznyelvi helyesírási normától való eltérések gyakorisága alapján. In Simon Orsolya–Szabó Dániel (szerk.): *Alkalmazott nyelvészet hallgatói, oktatói szemmel*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 93–98.

- Petykó Márton 2012. A blog műfaji jellemzőinek korpuszalapú vizsgálata. *Magyar Nyelvőr* 2012/1: 45–72.
- Sinha, Cris 2001. *The epigenesis of symbolization*. <http://www.aesla.uji.es/actasalmeria/pdfs/sinha.pdf> (A letöltés ideje: 2012. április 10.)
- Tátrai Szilárd 2009. A megnyilatkozás fogalmának perspektivikus értelmezése felé. In Keszler Borbála–Tátrai Szilárd (szerk.): *Diskurzus a grammatikában – grammatika a diskurzusban*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Tátrai Szilárd 2011. *Bevezetés a pragmatikába. Funkcionális kognitív megközelítés*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Tolcsvai Nagy Gábor 2001. *A magyar nyelv szövegtana*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Tolcsvai Nagy Gábor 2006. A szövegtipológia megalapozása kognitív nyelvészeti keretben. In Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): *Szöveg és típus. Szövegtipológiai tanulmányok*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 64–90.
- Tolcsvai Nagy Gábor 2008. Topik és szövegtípus. In Tátrai Szilárd–Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): *Szöveg, szövegtípus, nyelvtan*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 41–48.
- Tomasello, Michael 2002 [1999]. *Gondolkodás és kultúra*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Veszelszki Ágnes 2011a. *Az infokommunikációs technológia hatása a nyelvre*. Doktori disszertáció. Eötvös Loránd Tudományegyetem.
- Veszelszki Ágnes 2011b. Digitális kommunikáció és nyelvtudomány. In Balázs Géza (szerk.): *Nyelvészetről mindenkinek. 77 nyelvészeti összefoglaló*. Budapest: Inter. 56–60.
- Veszelszki Ágnes 2011c. Írásbeliség és szóbeliség. In Balázs Géza (szerk.): *Nyelvészetről mindenkinek. 77 nyelvészeti összefoglaló*. Budapest: Inter. 327–330.

Mellékletek

8.1.

Interjú Ranschburg Jenővel [1/2]

budaik + Feliratkozás 1.635 videó ▾

8.2. A blogon szereplő diskurzus

Trónok harca 2X02 – Leszáll az éj
2012.04.10. 12:00 - sixx

Arry, azaz Arya éppen pisil egy patakparton, guggolva, mint minden rendes lány, de nem sok fiú. Kész lebukás, ha valaki rátalál. Arya visszaigyekszik a többiekhez, amikor a ketreces szekérből rászólnak, hogy adjon már vizet és/vagy sört. Az egyik Falra szánt elítélt szépen kéri, őt Jaqen H'gharnak hívják, a másik meg egy бүdös bunkó, Arya rá is ver a ketrecre egy husánggal, eridj már, nem kapsz sört. A fazon

kicsit ideges lesz, és kilátásba helyezi, hogy a husángot Arya seggébe tolja fel, majd véresen húzza ki. Ezt teszi az emberrel a sít, tessék elképzelni, miket szól majd be Damu Roland, ha egyszer kieresztik. Arya fel sem dolgozhatja a traumát, mert két aranyköpenyes lovas jön, egy legényt keresnek, de nem őt, hanem Gendryt, mert ugye fatytyú, és ezért veszélyes. Yoren, az Éjjeli őrség karaván mellé vezényelt toborzója viszont nem állja, ha valaki bunkómód kérdez, így egy reggel élezett tört nyom a nyikhaj combjához és kivérzést helyez kilátásba, ha nem húz a picsába. Aztán mindenki meredten nézi Gendryt.

Tyrion Shae-t látogatja meg, és meglepetésre Varyst találja a szobában, a kopasz eunuch ezek szerint tényleg mindent tud. A beszélgetés a felszínen civilizált, de több burkolt fenyegetés hangzik el, mint egy parlamenti ülészak alatt összesen. Varys rébuszokban ugyan, de közli, hogy tudja, ki a nő, és azt is, hogy Tywin nem nagyon örül annak, hogy itt van. Tyrion nem szarozik és nyíltan megfenyegeti az eunuchot, ha a nőnek baja esik, a tengerbe dobhatja. Varys erre csak annyit mond, hogy lehet meglepődne, ki térne vissza a kirándulásról. A társalgásnak vége szakad, mert Cersei összehívta a tanácsot, és a Király Segítője (vettem, elbasztam az előzőben, oké) nem nagyon késhet onnan.

A Lannister kuzin átadja Robb Stark üzenetét, amit Cersei rezzenéstelen arccal tép ketté, ennyit a válaszról. A tanácsnak még egy dolga van, a Falról érkező levéllel foglalkozni: több embert kérnek északon, mire Cersei csak legyint, messze van az, ott az a fal, haggyatokmán, nincs emberem. Tyrion jelzi, hogy a vadak gyülekeznek Mance Rayder zászlaja alatt, de Cersei erre is csak legyint, ugyan már, van vagy öt király már a vidéken, nem tudom én már ezt követni. Meg eleve, milyen veszélyek vannak a Falon túl? Hany Istók? A rézfaszú bagó? Höhö, Tyrion, beszari vagy. Ja, de Mormont azt mondta, hogy látott egy halottat felkelni, az meg csak para valahol. Csak nehogy pofára esés legyen ennek a vége.

És ha már Fal, azon túl, egészen pontosan Craster táborában az Éjjeli őrség expedíciós hadteste éppen pihenget, Sam Edd meséjét hallgatja arról, hogy halálunkkor fingunk, és ez milyen szar már. Samet jobban izgatja, hogy Crasternek ennyi nője van, ez így nem kóser. Az egyik mondjuk kis híján odalesz, mert Szellem, Jon Snow farkasa érdeklődve szagolgatja a kezében tartott húsdarabot, de Sam segít rajta, hess innen Szellem, rossz farkas, fúj. A nő, akit Szegfűnek hívnak, terhes, és nagyon szeretne nem Crasterrel élni tovább, mert valahogy túl sok a nő a táborban, a fiúkkal meg ki tudja mi történik, és ha éppen fiút szül, akkor az nem nagyon fasza. Sam egyedül ebben nem tud

dönteni, így előterjeszti a problémát Jonnak, aki kiakad, ember, ha hozzányúlsz az egyik nőjéhez, Craster a kezéd vágja le, mit fog szerinted lemetszeni, ha egyenesen magaddal viszed az egyiket? Sam nem érti, nem kecske ez, hogy ellopjam, hanem ember, ha jönni akar, jön. Snow csak sóhajt, ez kemény menet lesz szerintem.

A sivatagban a szomjhalál és a kimerültség szélén tántorgó Daeneryst újabb csapás éri, amikor az egyik követe több darabban tér vissza, egészen pontosan csak a lova, piros csíkokkal befestve, mint egy kubista zebra, a nyeregtáskában meg ott figyel a szimpatikus Rakharo feje, teccik tudni, a macskabajuszos legény az előző epizódból. Nehéz meló ez a népvándorlás, na. Daenerys bosszút fogad mind a hat emberével, igazán veszélyes kis törzs ez a három makettsárkánnyal egyetemben.

Theon sikerrel beszélte rá Robbot arra, hogy hazaengedje a faterhoz, azaz Balon Greyjoyhoz a Vas-szigetekre, oda, ahol a leginkább vikingeknek megfelelő tengeri barbár népség lakik. A Vas-szigeteken nemigen terem meg semmi, a halhoz rákot vagy polipot esznek, mi az istennek jött ide Theon? Hát azért, mert ő az apja egyetlen örököse, és azt reméli, hogy ha a fater királlyá lesz (ehhez le kell gyűrni a Lannistereket és majd akkor Robb dob neki egy csontot), akkor ő örökli a trónt. Ebben annyira biztos, hogy a hajóközben jól megdugja a kapitány igen ronda és ún. kolbászcsöccsel bíró lányát, akit még arra is megkér, hogy ne nyitott szájjal mosolyogjon, ha nem muszáj.

És ha már dugás, Kisujj éppen azt figyeli, milyen lelkesedéssel melóznak a lányai, van aki odateszi magát, van aki annyira nem, sőt, sír, pedig a kuncsaft éppen hogy csak megütötte. Kisujj menten megoldja a problémát és egy cidázásból frissen talpra emelkedő kurvát odahív, letörli a szájáról az ondót, majd a panaszozhoz irányítja, aki egy jóízűt smárol vele, és elégedett. Fújbazdmeg. A síró nő persze Ros, akit az zavar, hogy tegnap a szeme előtt mézáróltak le egy csecsemőt, és így se szopni, se dugni nem tud. Kisujj végtelenül türelmesen a tudomására hozza, hogy ha holnapra nem tátott és mosolygós szájjal jön dolgozni, eladja a picsába valami perverznek, aki kisebb-nagyobb tárgyakat fog feltolni a lába közé szórakozásból kifolyólag. Ros bólint és mosolyt erőltet az arcára.

Ennek a gyerekgyilkosságnak van azért folyománya, Tyrion behívja Janos Slyntet, a városi őrség parancsnokát, majd egy ártatlanul induló beszélgetésből kirúgást kerekít, rohadt geci vagy te Janos, elárultad Ned Starkot és elvágtad egy csecsemő torkát, mert Cersei azt parancsolta, jó dolgod lesz a Falon, mert oda mégy. Janos hóbörög, de Bronn, az őrség új parancsnoka ráhívja az embereit és elviszik. Tyrion

megkérdi Bronnt, hogy kérdés nélkül hajlandó lenne-e legyilkolni egy gyereket, mire Bronn rezzenéstelen arccal annyit válaszol, hogy nem, azt megkérdezné, mennyit kap érte. Tyrion ezen egy kicsit elgondolkodik, asszem jól teszi, mármint ha Bronn feltétlen hűségét kérdőjelezi éppen most meg. Az erdőben Gendry közli Aryával, hogy ő nem olyan hülye, mint a többi gyökér a karavánban, és tudja, hogy Arya csaj. Ő meg erre kipakol, Stark-lány vagyok, bezony. Ó, akkor majd őfelségének szólítalak, és bocsi, hogy eddig farkakról meg hugyozásról beszélgettem veled (mert amikor a leleplezés megtörténik, Arya erőtlenségére, miszerint ő fiú, Gendry rámutat az ágyékára, és utasítja, hogy vegye elő a farkát és hugyozzon.)

Theon megérkezik a Vas-szigetekre, ahol egy kikötőben lebzselő gyakorló alkoholistának parádézik, mint Artúr a Gyaloggaloppban a két parasztnak, nagyjából hasonló eredménnyel: mindenki szarik rá, hogy ő kicsoda. Egy nő jelenik meg, kockafeje van és szélesebb válla, mint Theonnak, én tudom ki vagy, elviszlek a várba. Egy lovon mennek, Theon ül hátul és először megcsöcsörészi, majd megpinázza a csajt, és éjjelre olyan kalandot ígér, amit soha nem fog elfelejteni. Az csak röhög. Theon a trónterembe beérve előadja magát a faternek, visszatért a fiad, eridjünk hódítani. A fater, Balon, nem esik hasra az előadástól, micsoda buzit faragott belőled Stark, aranylánc, tunika, miafasz? Le is tépi a láncot, mert azt Theon nem egy leölt ellenségről vette le, hanem pénzért vette, azt pedig nem szabad errefelé. Theon köpni-nyelni nem tud, elszokott ettől a keménységtől ezek szerint, de a java csak most jön, mert belép az a csaj a trónterembe, aki felhozta a partról, és kiderül, hogy a nővére, Yara, tiszta szerencse, hogy nem dugta meg a lovon, nem? A fater a lányában jobban bízik, mint a fiában, és ugyan király akar lenni, de nem úgy, hogy a Lannisterekre támad. Akkor meg?

Sárkánykőre ugrunk, csak hogy egy újabb helyszín is szerepet kapjon, Davos egy kalóz kollégát győzköd, a könyvben nem néger, de a sorozatban meglehetősen szerencsen Salladhor Saant, hogy álljon be Stannis mellé a 30 hajójával, mert ő az egyetlen igaz ember itten. Salladhor ezt nem nagyon hiszi, amikor Davos fia meg előjön mono-teizmussal, csak röhög, mindenki azt mondja, az ő istene az egyetlen, szóval kuss. Davos tovább üti a vasat, hidd el, Stannis nyerhet, mert van tapasztalata, Renlynek meg csak 100 000 embere. Salladhor belemegy, de kell neki sok arany, meg dicsőség, illetve Cersei pinája. Szó szerint, nem vicc, azt mondja, ahogy beveszik Királyvárat, megkúrja a királynét. Nem megerősokolja, javítja ki Davos okvetetlenkedő fiát, hanem megkúrja, az más. Na, majd látjuk. Salladhor távozása után

Davos a fiával folytat rövid, de igen heves hitvitát, Isten nincs, de van, de nincs. Jó, akkor Stannis az Isten.

Stannis, aki ezek szerint Isten, odafent a terepasztalos trónteremben a vörös rébéket fogadja, aki úgy néz rá, mint egy nagyjából 185 centis farkra, és amint Davos elhúz balra az istenfélő gyerekkel egyetemben, menten ráveti magát a faszira, aki egy kicsit tiltakozik a tisztesség kedvéért, de hát nekem van feleségem, na ja, mondja Melisandre, de csúnya és bolond, nekem meg milyen pinám van már, nézzedcsak. Stannis összeszorított fogakkal nekiveselkedik a hágnak, a terepasztalon rakja meg a nőt, mintegy képletesen megbaszva ezzel az egész kontinenst, nagyszerű költői kép, köszönjük. Míg ez zajlik, Királyvárban Cersei lecseszi Tyriont, Janos egy fasza ember volt, minek zavartad el? Mert szareMBER volt, azért. Ja, és te miért nyíratod ki a fattyakat? Hoppácsak, Cersei tényleg nem tudott a parancsról, amit Joffrey adott ki, nahát. Tyrion elemében érzi magát, és tesz egy megjegyzést a Cersei-Jamie vérfertőzésről, mire Cersei azzal vág vissza, hogy hej de vicces legény vagy te, még emlékszem az első poénodra, arra, amibe az anyám belehalt, tudod, amikor téged a világra hozott. Hű, de rohadék ez a nő.

A Falnál esteledik, Jon Snow éppen őrségben figyel, ahogy Craster kilóg a táborból, a kezében egy csecsemővel, és elindul az erdő mélyére. Utána megy, mert ő már csak ilyen kíváncsi fajta, és kis híján le is bukik, közben a távolból furcsa kattogó, suttogó zajok hallatszanak, hoppácsak, ezt az első részben is hallottuk, mármint tavaly, akkor zombik jöttek ellő bazinagy kardokkal. Most is így lesz, de nem kardozik az élőhalott vagy miafasz, hanem elviszi a gyereket. Jon persze menne utána, de Craster is ott ólálkodik még, és pont időben vágja fejbe. Innen folytatjuk.

Minden, amit a sorozatról tudni érdemes, [itt elolvasható](#).

Kommentek:

[Picurigor 2012.04.10. 12:14:37](#)

Havas Jon farkasa Szellem és nem Árnyék.

[Leadfoot 2012.04.10. 12:26:41](#)

Shae múltjáról (és arról, hogy miért olyan fontos ő) megtudtunk már valamit? Vagy csak én felejtettem el?

[polkupyörä 2012.04.10. 12:29:01](#)

Stark kuzin = Alton Lannister. Majdnem.
Amúgy bírom a stílusod, Sixx.

[Eruka 2012.04.10. 12:38:56](#)

még nem láttam ezt a részt, szal készséggel elhiszem, hogy átkeresztelték Jon farkasát... Nem Szellemnek hívták az első évadban?

[ügyfélszolgálatos 2012.04.10. 12:43:49](#)

Kibaszott jó rész volt. Ros-t meg megvenném állandó használatra

[sixx · http://comment.blog.hu 2012.04.10. 12:44:39](#)

kösz, javítottam a hibákat.

[zizi77 2012.04.10. 12:51:26](#)

[@Leadfoot](#): Én sem emlékszem a 4.könyvig bezárólag, hogy szó lenne róla, a jövőjéről annál inkább.

[Kentauró7 2012.04.10. 14:32:26](#)

A legutolsó mellet a legszebbek.

[westhammer · http://roflnet.blog.hu/ 2012.04.10. 14:41:44](#)

Nekem bejön a Vörös Rébék is, de a kolbászcsöcsű az tényleg szörnyű volt, mondjuk a könyvben is randának írták, hűek maradtak az eredetihez.

[Kolombusz 2012.04.10. 14:43:42](#)

Ezzel a Ros vonallal nem igazán tudok mit kezdeni, biztos kúrja a rendező a csajt vagy nemtom.

Viszont Sixx, szerintem Kisujj azzal fenýíti be, hogy a nekrofil kollégának ajánlja fel, amivel eliminálja a hangulatfaktort és véglegesen javítja Ros ROI-ját (Return on investment). Róla korábban a Vaeryssel folytatott szópárbaja (hol lehet a golyód?+stb) során is szó volt (cadaver)

Nekem a ribancos papnőn kívül egyébként nagyon bejön az új Stannisos szál, de ő meg gondolom direkt irritáló karakter, szóval az is rendben van.

Válasz erre

[Kullancs1983 2012.04.10. 14:56:38](#)

Tényleg Tyrion kurvája nagyon gyanús, de (SPOILER) még a könyvben sem derült ki hogy mi a titka...

Válasz erre

[doggfather 2012.04.10. 15:09:39](#)

jó rész volt.

Válasz erre

[proligarcha · http://fityiszt.blog.hu/ 2012.04.10. 15:25:06](#)

ehh de lassan bontakoznak ki a dolgok

Válasz erre

[gatsy 2012.04.10. 15:36:11](#)

Csak az Asha-Osha lehetséges keveredés miatt megváltoztatni Asha Greyjoy nevet, annak mi értelme van? 8l

Válasz erre

[DeadBodiesEverywhere 2012.04.10. 15:38:27](#)

Szerintem nagyon szar volt ez a két új rész.
Mindkettőbe többször bele is aludtam.
Válasz erre

[rockjano 2012.04.10. 15:42:12](#)

[@proligarcha](#): Igen kicsit bonyolult meg sok a szál na persze aki olvasta annak gondolom más...
Válasz erre

[jozicsenko 2012.04.10. 15:57:24](#)

[@Kullancs1983](#): nem spoilerezünk :-))

majdnem írtam olyant, hogy Sixx habozva emlegetné szegény édesanyámat :-))

a lényeg, hogy a hölgy szép, vonzó és az ördögfióka "barátnője"
Válasz erre

[mojoking77 2012.04.10. 16:20:29](#)

Tenyleg, van mar hir a harmadik evad megfilmesiteserol? Vagy eny-nyire azert ne szaladjunk elore? Remelem nem spoiler (nem annak szanom), de ahoz kepest az elso ketto csendespiheno....
Válasz erre

[Harald Blåtand 2012.04.10. 16:27:57](#)

[@gatsy](#): Engem is dühít, mondjuk az első évadban is szerencsétlen kis Robert Arrynból Robin Arrynt csináltak az angol nyelvű eredetiben, hogy a nézők ne keverjék össze a királlyal, az még szánalmasabb volt... (Pláne, hogy Jon Arryn pont a király iránti respektből nevezte el így a fiát.)
Válasz erre

[Kullancs1983 2012.04.10. 17:17:00](#)

[@jozicsenko](#): Olyat én is írtam majdnem. Amúgy a sorozat nem egyezik meg teljesen a könyvvel, és ahogy a dolgok állnak előbb is lesz vége. Én mondjukrá nem is bánnam. A sorozatnak is lenne egy alternatív befejezése meg a könyvnek is.